

การจัดการองค์ความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี *
Knowledge Management of The Secretariat of the Prime Minister

หนึ่งฤทัย ยอดดี¹

Nuengruethai Yoddee

6714830036@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะการจัดการความรู้ (2) วิเคราะห์มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ (3) วิเคราะห์อุปสรรคในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ใช้วิธีวิจัยเอกสาร และวิจัยสำรวจ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บุคลากรในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำนวน 218 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่แบบสองทางจากตารางความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า (1) ลักษณะการจัดการความรู้ มีการจัดการความรู้ (KM) ในลักษณะของการสร้างเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน ผ่าน “โครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ใช้ปฏิบัติงานผ่านเว็บไซต์หลัก (2) มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ จากการวิจัยพบว่าบุคลากรมีทัศนคติเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการองค์ความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ซึ่งเมื่อเรียงลำดับ พบว่า ด้านความเข้าใจในการจัดการความรู้ มากที่สุด และรองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร และด้านการถ่ายทอดความรู้ ตามลำดับ (3) อุปสรรคในการจัดการความรู้ จากการวิจัยพบว่า อุปสรรคที่บุคลากรส่วนใหญ่ “เห็นด้วยมากที่สุด” คือ บุคลากรไม่มั่นใจว่าข้อมูลหรือประสบการณ์ใดบ้างเปิดเผยหรือแบ่งปันได้ เนื่องจากกังวลเรื่องชั้นความลับของทางราชการ รองลงมา คือ หน่วยงานขาดกระบวนการส่งมอบงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นระบบ และลำดับที่สาม บุคลากรขาดทักษะในการเขียนหรือเรียบเรียงความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้อื่นสามารถเข้าใจและนำไปใช้ได้ง่าย

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ ; การถ่ายทอดความรู้ ; สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

Keywords: Knowledge Management ; Knowledge Transfer ; The Secretariat of the Prime Minister

---

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การจัดการองค์ความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (สสน.) เป็นหน่วยงานราชการระดับกรม สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีบทบาทสำคัญและมีลักษณะเฉพาะเจาะจงในการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งในด้านการเมือง วิชาการ เลขานุการ และการประสานงานด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2568ก) ด้วยลักษณะเฉพาะขององค์กรที่มีหัวหน้าส่วนราชการเป็นข้าราชการการเมือง คือ “เลขาธิการนายกรัฐมนตรี” และบทบาทสำคัญขององค์กรในการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของผู้นำประเทศ ทำให้บุคลากรของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีต้องเผชิญกับความท้าทายสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการปรับเปลี่ยนรัฐบาล ส่งผลให้รูปแบบการทำงานขาดความต่อเนื่อง การปรับตัวต่อบริบทการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานเชิงรุก และตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างทันที่ทันที่ ประกอบกับ การกระจายขององค์ความรู้ที่สำคัญในการปฏิบัติงาน ซึ่งอยู่ในตัวบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน แต่ขาดการรวบรวมอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความเสี่ยงที่จะสูญเสียองค์ความรู้ เมื่อบุคลากรมีการโอน การย้าย หรือเกษียณอายุราชการไป

จากบริบทดังกล่าว การจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานและยกระดับองค์ความรู้ การแปลงความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่สำคัญ และเป็นหัวใจหลักของงานสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้แก่ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการประสานงานทางการเมือง การสนับสนุนการตัดสินใจ และการบริหารจัดการในสถานการณ์ที่ละเอียดอ่อน ซึ่งสั่งสมจากประสบการณ์การทำงานใกล้ชิดกับผู้นำประเทศ รวมถึงวิถีคิดและวิถีปฏิบัติในการปฏิบัติงาน และการรักษาความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลข้างต้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภารกิจของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ให้เป็นความรู้ที่บันทึกได้ (Explicit Knowledge)

การศึกษานี้มุ่งศึกษาลักษณะการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี วิเคราะห์มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ และวิเคราะห์อุปสรรคในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทาง วางแผน และดำเนินการจัดการเรียนรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ให้มีความยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

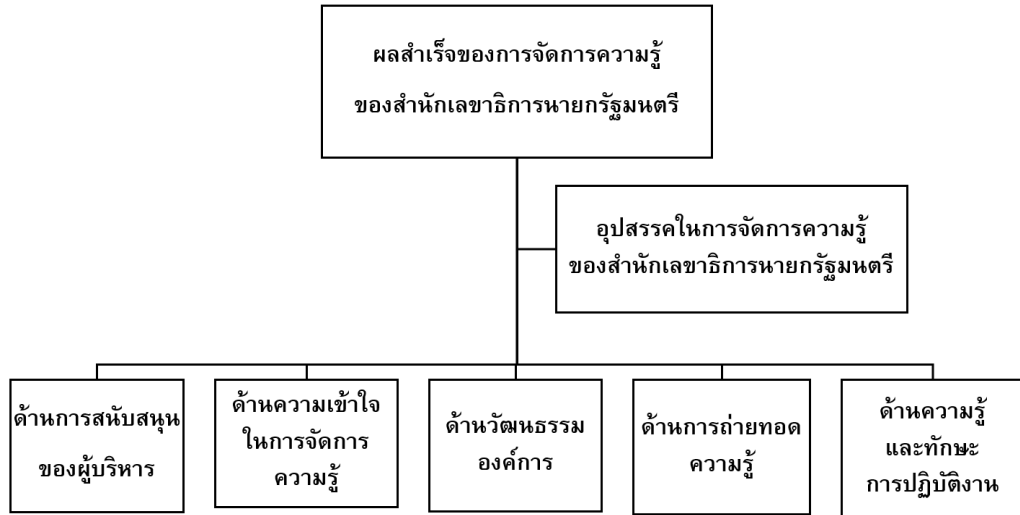
1. เพื่อศึกษาลักษณะการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
2. เพื่อวิเคราะห์มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
3. เพื่อวิเคราะห์อุปสรรคในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

สมมติฐานการวิจัย

ความสำเร็จของการจัดการความรู้ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ขึ้นอยู่กับปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (2) ด้านความเข้าใจในการจัดการความรู้ (3) ด้านวัฒนธรรมองค์กร (4) ด้านการถ่ายทอดความรู้ (5) ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังแสดงในแผนภาพต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรในสังกัดสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำนวน 475 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการสุ่มตัวอย่าง +5% ดังนั้น ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 218 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการจากบัญชีรายชื่อของประชากร (เฉลิมพล ศรีหงษ์, 2568, หน้า 24)

เครื่องมือที่ใช้ในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของบุคลากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentages)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (2) ด้านความเข้าใจในการจัดการความรู้ (3) ด้านวัฒนธรรมองค์กร (4) ด้านการถ่ายทอดความรู้ (5) ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน โดยแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ซึ่งมีรูปแบบของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของ Likert Scale และได้กำหนดค่าของช่วงคะแนนตามช่วงน้ำหนัก 5 ระดับ และใช้เกณฑ์แปลผลคะแนนแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากช่วงคะแนนแต่ละระดับจากค่าอันตรภาคชั้นความกว้างของชั้น เท่ากับ 0.80 จากค่าคะแนนในสูตรสามารถนำมากำหนดช่วงคะแนนของค่าเฉลี่ย โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับน้อย และค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ (Frequency) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ และค่าความถี่แบบสองทางจากรางความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่ม (Crosstabulation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยจำแนกเป็น เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย การแปลความหมายเพื่อทราบว่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีอุปสรรคการจัดการความรู้ในเรื่องใดมากที่สุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentages)

ทั้งนี้ การทดสอบเครื่องมือแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจน และความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม หลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำเรียบร้อยแล้ว จึงนำแบบสอบถามฉบับที่แก้ไขสมบูรณ์ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า การจัดการองค์ความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สามารถสรุปออกมาได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาลักษณะการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จากการวิจัยเอกสารพบว่า การจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ “คณะกรรมการบริหารจัดการความรู้และการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี” โดยมีรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารระดับสูงด้านการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (Chief Knowledge Officer : CKO) เป็นประธานกรรมการ และที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีฝ่ายข้าราชการประจำ ด้านยุทธศาสตร์ และการวางแผน เป็นรองประธานกรรมการ และประกอบด้วยผู้อำนวยการระดับสำนัก/กอง ร่วมเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการดังกล่าว มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้ (1) กำหนดทิศทาง ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (2) กำหนดองค์ความรู้ที่สำคัญและจำเป็น (Critical Knowledge) สำหรับการขับเคลื่อน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (3) จัดทำคู่มือมาตรฐานการจัดการความรู้และแผนการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (4) ขับเคลื่อน ส่งเสริม ติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนบริหารจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (5) เสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และส่งเสริมให้บุคลากรของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (6) ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมที่เกิดจากองค์ความรู้ที่สำคัญเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงานบุคคลช่วยปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น และ (8) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีการดำเนินการซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการจัดการองค์ความรู้ คือ “โครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization : LO)” ในลักษณะของการสร้างเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge forum) หรือการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of Practice : Cop) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการความรู้ โดยสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ บุญดี บุญญาภิกิจ และคณะ (2547, หน้า 54 - 58) ในกระบวนการ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing) สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีมีการดำเนินการ ดังนี้ (1) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ แนวทาง และวิธีการ การเขียนผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ประเภทวิชาการ พร้อมทั้งได้จัดทำคู่มือสำหรับการเขียนผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ (2) กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการศึกษาต่อระดับปริญญาโทในต่างประเทศด้วยทุนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

2. ผลการวิเคราะห์มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จากการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 และ 2 ที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentages) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อมูลพื้นฐานของบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	69	31.7
หญิง	148	67.9
อื่น ๆ	1	0.5
รวม	218	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	11	5
26 – 35 ปี	74	33.9
36 – 45 ปี	80	36.7
ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	53	24.3
รวม	218	100
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	50	22.9
ปริญญาตรี	104	47.7
ปริญญาโท	62	28.4
ปริญญาเอก	2	0.9
รวม	218	100
4. ประเภทตำแหน่ง		
ข้าราชการ	144	66.1
พนักงานราชการ	58	26.6
ลูกจ้างประจำ	16	7.3
รวม	218	100
5. ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	65	29.8
6 – 10 ปี	53	24.3
11 – 15 ปี	30	13.8
16 – 20 ปี	28	12.8
ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป	42	19.3
รวม	218	100

จากตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของบุคคล สังกัดสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำนวน 218 คน จากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 67.9 อายุของบุคลากรส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ระดับปริญญาปริญญาตรี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 ประเภทตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 66.1 และ ประสบการณ์ทำงานส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8

ส่วนที่ 2 ทศนคติเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (2) ด้านความเข้าใจในการจัดการความรู้ (3) ด้านวัฒนธรรมองค์การ (4) ด้านการถ่ายทอดความรู้ (5) ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทศนคติเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยผลการวิเคราะห์แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. โดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ (Frequency) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (ดังตารางที่ 2)
2. วิเคราะห์ค่าความถี่แบบสองทางจากตารางความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่ม (Crosstabulation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทศนคติแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (ดังตารางที่ 3 - 5)

1. โดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ (Frequency) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 2 มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำแนกเป็นรายด้าน

มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้	ระดับความเห็น					$(\bar{X})$	(S.D.)	การแปลผล	อันดับ
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)				
1. ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร	357 (32.75%)	612 (56.15%)	114 (10.46%)	7 (0.64%)	0	4.21	0.64	มากที่สุด	4
2. ด้านความเข้าใจในการจัดการความรู้	289 (44.19%)	330 (50.46%)	34 (5.20%)	1 (0.15%)	0	4.39	0.59	มากที่สุด	1
3. ด้านวัฒนธรรมองค์การ	526 (40.21%)	644 (49.24%)	130 (9.94%)	8 (0.61%)	0	4.29	0.65	มากที่สุด	2
4. ด้านการถ่ายทอดความรู้	238 (27.29%)	390 (44.72%)	90 (10.32%)	143 (16.40%)	11 (1.26%)	3.80	0.66	ปานกลาง	5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้	ระดับความเห็น					$(\bar{X})$	(S.D.)	การแปลผล	อันดับ
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วยปานกลาง (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)				
5. ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน	216 (33.03%)	393 (60.09%)	42 (6.42%)	3 (0.46%)	0	4.25	0.56	มากที่สุด	3
ค่าเฉลี่ยรวม	1,626 (35.52%)	2,369 (51.75%)	410 (8.96%)	162 (3.54%)	11 (0.24%)	4.18	0.62	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ (Frequency) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.18 , (S.D.) = 0.62 ซึ่งมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มากที่สุด คือ ด้านความเข้าใจในการจัดการความรู้ ($\bar{X}$) = 4.39 , (S.D.) = 0.59 รองลงมาเป็นด้านวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X}$) = 4.29 , (S.D.) = 0.65 ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$) = 4.25 , (S.D.) = 0.56 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ($\bar{X}$) = 4.21 , (S.D.) = 0.64 และน้อยที่สุด ด้านการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X}$) = 3.80 , (S.D.) = 0.66 ตามลำดับ ซึ่งด้านการถ่ายทอดความรู้ ที่อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากในการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ “โครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้” เป็นกิจกรรมที่จัดทำเฉพาะกลุ่มตำแหน่งหรือเฉพาะความสนใจในแต่ละหัวข้อ ซึ่งหัวข้อของกิจกรรมยังไม่ครอบคลุมกับทุกตำแหน่ง จึงทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวมมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับข้อเสนอแนะการวิจัยข้อที่ 1 ที่ควรมีส่งเสริมในด้านการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบโดยการสร้างแรงจูงใจและกำหนดตัวชี้วัด

2. วิเคราะห์ค่าความถี่แบบสองทางจากตารางความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่ม (Crosstabulation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติแต่ละกลุ่มเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยแบ่งเป็นกลุ่มข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์ว่าแต่ละกลุ่มมีทัศนคติเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จต่างกันอย่างไร แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มอายุ (2) กลุ่มประเภทตำแหน่ง และ (3) กลุ่มประสบการณ์การทำงาน ทั้งนี้ ได้กำหนดเกณฑ์คะแนนรวมแต่ละด้าน โดยมีสัดส่วน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนน 1 – 2.33 หมายถึง ค่าเป็นต่ำ

ค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนน 2.34 – 3.66 หมายถึง ค่าเป็นกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนน 2.67 – 5.00 หมายถึง ค่าเป็นสูง

จากการวิเคราะห์ค่าความถี่แบบสองทางจากตารางความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่ม จำนวน 15 ความสัมพันธ์ พบว่า มีจำนวน 3 ความสัมพันธ์ ที่มีความสอดคล้องกับผลการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ที่มีค่า $P < 0.05$ หมายความว่ามีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 3 – 5)

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าความถี่แบบสองทางจากตารางความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่ม (Crosstabulation) ระหว่างกลุ่มอายุ และมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ด้านที่ 1 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร

กลุ่มอายุ * มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ ด้านที่ 1			ค่าคะแนนมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ ด้านที่ 1 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร			
			ต่ำ (1)	กลาง (2)	สูง (3)	รวม
อายุ	ต่ำกว่า 25 ปี	จำนวน	0	2	9	11
		ร้อยละ	(0%)	(18.2%)	(81.8%)	(100%)
	26 – 35 ปี	จำนวน	0	14	60	74
		ร้อยละ	(0%)	(18.9%)	(81.1%)	(100%)
	36 – 45 ปี	จำนวน	0	4	76	80
		ร้อยละ	(0%)	(5%)	(95%)	(100%)
	ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	จำนวน	0	2	51	53
		ร้อยละ	(0%)	(3.8%)	(96.2%)	(100%)
	รวมจำนวน		0	22	196	218
	รวมร้อยละ		(0%)	(10.09%)	(89.91%)	(100%)

จากตารางที่ 3 พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ด้านที่ 1 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารในระดับสูง จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 89.91 โดยบุคลากรที่มีอายุมากกว่า 36 ปีขึ้นไป มีระดับทัศนคติที่สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ที่มีค่า $p = 0.008$ ($P < 0.05$) แสดงให้เห็นว่าอายุมีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติด้านการสนับสนุนของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมาก (36 ปีขึ้นไป) มองว่าการสนับสนุนของผู้บริหารมีผลมากต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ โดยทั้ง 2 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุ 36 – 45 ปี มีทัศนคติในระดับที่สูง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 95 และกลุ่มอายุตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป มีทัศนคติในระดับที่สูง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 96.2 ซึ่งมากกว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุน้อย (ต่ำกว่า 25 ปี - 35 ปี)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ค่าความถี่แบบสองทางจากตารางความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่ม (Crosstabulation) ระหว่างกลุ่มประสบการณ์การทำงาน และมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ ด้านที่ 1 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร

ประสบการณ์การทำงาน * มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ ด้านที่ 1			ค่าคะแนนมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ ด้านที่ 1 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร			
			ต่ำ (1)	กลาง (2)	สูง (3)	รวม
ประสบการณ์การทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	จำนวน	0	12	53	65
		ร้อยละ	(0%)	(18.5%)	(81.5%)	(100%)
	6 – 10 ปี	จำนวน	0	7	46	53
		ร้อยละ	(0%)	(13.2%)	(86.8%)	(100%)
	11 – 15 ปี	จำนวน	0	1	29	30
		ร้อยละ	(0%)	(3.3%)	(96.7%)	(100%)
	16 – 20 ปี	จำนวน	0	0	28	28
		ร้อยละ	(0%)	(0%)	(100%)	(100%)
	ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป	จำนวน	0	2	40	42
		ร้อยละ	(0%)	(4.8%)	(95.2%)	(100%)
	รวมจำนวน		0	22	196	218
	รวมร้อยละ		(0%)	(10.09%)	(89.91%)	(100%)

จากตารางที่ 4 พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ ด้านที่ 1 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ในระดับสูง จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 89.91 โดยกลุ่มที่มีประสบการณ์ 16 – 20 ปี มีความคิดเห็นในระดับสูงมากที่สุด ร้อยละ 100.0 ในขณะที่กลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นในระดับปานกลางสูงกว่ากลุ่มอื่น ร้อยละ 18.5 เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การทำงาน พบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ที่มีค่า $p = .021$ ($P < 0.05$) แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติด้านการสนับสนุนของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์มาก (16 ปีขึ้นไป) มองว่า การสนับสนุนของผู้บริหารมีผลมากต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ มากกว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์น้อย (ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี - 15 ปี)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ค่าความถี่แบบสองทางจากตารางความสัมพันธ์ของตัวแปรกลุ่ม (Crosstabulation) ระหว่างกลุ่มประสบการณ์การทำงาน และมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ด้านที่ 4 ด้านการถ่ายทอดความรู้

ประสบการณ์การทำงาน * มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ ด้านที่ 4			ค่าคะแนนมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ ด้านที่ 4 ด้านการถ่ายทอดความรู้			
			ต่ำ (1)	กลาง (2)	สูง (3)	รวม
ประสบการณ์การทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	จำนวน	0	17	48	65
		ร้อยละ	(0%)	(26.2%)	(73.8%)	(100%)
	6 – 10 ปี	จำนวน	0	12	41	53
		ร้อยละ	(0%)	(22.6%)	(77.4%)	(100%)
	11 – 15 ปี	จำนวน	0	10	20	30
		ร้อยละ	(0%)	(33.3%)	(66.7%)	(100%)
	16 – 20 ปี	จำนวน	0	9	19	28
		ร้อยละ	(0%)	(32.1%)	(67.9%)	(100%)
	ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป	จำนวน	0	22	20	42
		ร้อยละ	(0%)	(52.4%)	(47.6%)	(100%)
	รวมจำนวน		0	70	148	218
	รวมร้อยละ		(0%)	(32.11%)	(67.89%)	(100%)

จากตารางที่ 5 พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ด้านที่ 4 ด้านการถ่ายทอดความรู้ ในระดับสูง จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 67.89 โดยกลุ่มที่มีประสบการณ์ 6 – 10 ปี มีทัศนคติในระดับสูงมากที่สุด ร้อยละ 77.4 ในขณะที่กลุ่มที่มีประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนทัศนคติในระดับปานกลางสูงกว่ากลุ่มอื่นอย่างเห็นได้ชัด ร้อยละ 52.4 เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การทำงาน พบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ที่มีค่า $p = .025$ ($P < 0.05$) แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติด้านการถ่ายทอดความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์น้อย (ไม่เกิน 10 ปี) มองว่าการถ่ายทอดความรู้มีผลมากต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ มากกว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์มาก (ตั้งแต่ 11 ปี – 21 ปีขึ้นไป)

3. ผลการวิเคราะห์อุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จากการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 3 ดังนี้

ส่วนที่ 3 อุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยจำแนกเป็น เห็นด้วย และไม่เห็นด้วย โดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentages) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 อุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จำแนกเป็นรายข้อ

อุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการความรู้	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารไม่ได้กำหนดคณะทำงานที่รับผิดชอบ การขับเคลื่อน การจัดการความรู้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง	22	10.1	196	89.9
2. ผู้บริหารขาดการติดตามและประเมินผลด้านการจัดการความรู้	34	15.6	184	84.4
3. บุคลากรมองว่าการจัดการความรู้เป็น “ภาระงานส่วนเพิ่ม” ที่แยกออกจากกระบวนการทำงานปกติ	46	21.1	172	78.9
4. บุคลากรไม่มั่นใจว่าข้อมูลหรือประสบการณ์ใดบ้างที่สามารถเปิดเผยหรือแบ่งปันได้ เนื่องจากกังวลเรื่องชั้นความลับของทางราชการ	160	73.4	58	26.6
5. บุคลากรยังมีความกังวลต่อการแบ่งปันข้อมูลหรือประสบการณ์ที่อาจกระทบต่อการประเมินผลงาน	51	23.4	167	76.6
6. หน่วยงานขาดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	32	14.7	186	85.3
7. องค์กรไม่มีการถอดบทเรียนที่เป็นมาตรฐานภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจสำคัญ ทำให้ความผิดพลาดเดิม อาจเกิดขึ้นซ้ำ	93	42.7	125	57.3
8. หน่วยงานขาดกระบวนการส่งมอบงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นระบบ เมื่อมีการเกษียณอายุหรือโยกย้าย ทำให้เทคนิคการทำงานสูญหายไปพร้อมกับตัวบุคคล	142	65.1	76	34.9
9. บุคลากรขาดทักษะในการเขียนหรือเรียบเรียงความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้อื่นสามารถเข้าใจและนำไปใช้ต่อได้ง่าย	133	61.0	85	39.0
10. บุคลากรขาดความชำนาญในการใช้เครื่องมือดิจิทัลหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยในการจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้	98	45.0	120	55.0

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์อุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ส่วนใหญ่ คือ ข้อ 4 บุคลากรไม่มั่นใจว่าข้อมูลหรือประสบการณ์ใดบ้างที่สามารถเปิดเผยหรือแบ่งปันได้ เนื่องจากกังวลเรื่องชั้นความลับของทางราชการ จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 73.4 รองลงมา ได้แก่ ข้อ 8 หน่วยงานขาดกระบวนการส่งมอบงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นระบบเมื่อมีการเกษียณอายุหรือโยกย้าย ทำให้เทคนิคการทำงานสูญหายไปพร้อมกับตัวบุคคล จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 65.1 ข้อ 9 บุคลากรขาดทักษะในการเขียนหรือเรียบเรียงความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้อื่นสามารถเข้าใจและนำไปใช้ต่อได้ง่าย จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 61 ข้อ 10 บุคลากรขาดความชำนาญในการใช้เครื่องมือดิจิทัลหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยในการจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 45 ข้อ 7 องค์กรไม่มีการถอดบทเรียนที่เป็นมาตรฐานภายหลังเสร็จสิ้นภารกิจสำคัญ ทำให้ความผิดพลาดเดิมอาจเกิดขึ้นซ้ำ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 ข้อ 5 บุคลากรยังมีความกังวลต่อการแบ่งปันข้อมูลหรือประสบการณ์ที่อาจกระทบต่อการประเมินผลงาน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 ข้อ 3 บุคลากรมองว่าการจัดการความรู้เป็น “ภาระงานส่วนเพิ่ม” ที่แยกออกจากกระบวนการทำงานปกติ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 ข้อ 2 ผู้บริหารขาดการติดตามและประเมินผลด้านการจัดการความรู้ จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6 ข้อ 6 หน่วยงานขาดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 และเห็นด้วยน้อยที่สุด ข้อ 1 ผู้บริหารไม่ได้กำหนดคณะทำงานที่รับผิดชอบการขับเคลื่อน การจัดการความรู้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการองค์ความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์มูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จากการวิจัยพบว่า บุคลากรสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีทัศนคติเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการองค์ความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านความเข้าใจในการจัดการความรู้ พบว่า บุคลากรของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีส่วนใหญ่ มีความเข้าใจในการจัดการความรู้ ว่าเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งหากบุคลากรในหน่วยงานมีความเข้าใจในการจัดการความรู้ว่าจะส่งผลที่ดีต่อตนเองและหน่วยงาน ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการจัดการความรู้ที่เป็นผลดีต่อองค์กร สอดคล้องกับแนวคิด คณาทิพย์ ศรีวะระมย์ และคณะ (2562, อ้างถึงใน เจษณี บุตรดำ, 2567, หน้า 24 - 25) กล่าวถึง “คน” เป็นองค์ประกอบของการจัดการความรู้ที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเมื่อบุคลากรมีความเข้าใจในการจัดการองค์ความรู้ได้ ก็จะสามารถเก็บรวบรวมองค์ความรู้ วิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้ขององค์กรได้เป็นอย่างดี

1.2 ด้านวัฒนธรรมองค์การ พบว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นมูลเหตุหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการความรู้ภายในองค์กร สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานที่มีบริบทวัฒนธรรมองค์การที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จากการดำเนินการ “โครงการเสริมสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization : LO)” ซึ่งโครงการดังกล่าวมีที่มาจาก แผนปฏิบัติราชการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568 ในแผนปฏิบัติการเรื่องที่ 4 สร้างบุคลากรและระบบงานที่เป็นเลิศ พัฒนาระบบนิเวศและคุณภาพชีวิต โดยมีเป้าหมายคือ บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ ระบบงานมีประสิทธิภาพและคล่องตัว มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานและบุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีในการทำงาน ในแผนงานที่ 4.3 “สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง” ซึ่งโครงการเสริมสร้างระบบนิเวศฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้มีสภาพแวดล้อมและระบบการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2568ข) โครงการนี้จึงมีลักษณะของการสร้างเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน ซึ่งจากทัศนคติการตอบแบบสอบถามในด้านวัฒนธรรมองค์การ บุคลากรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ เจษณี บุตรดำ (2567, หน้า 116 - 119) กล่าวว่า ปัจจัยที่จะนำไปสู่การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ คือวัฒนธรรมการแบ่งปันความรู้ที่ส่งเสริมการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ จะช่วยให้การจัดการความรู้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร และสอดคล้องกับ บุญดี บุญญากิจ และคนอื่น ๆ (2547, หน้า 59-62) อธิบายว่า ปัจจัยเอื้อที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ หนึ่งในปัจจัยนั้นประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์การ (culture) เพราะวัฒนธรรมของการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ระหว่างบุคลากรภายในองค์กร จะช่วยให้องค์การบรรลุผลสำเร็จในการจัดการความรู้ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยรัตน์ กาญจนจิตรา (2550) ได้ศึกษา การจัดการความรู้ในระบบราชการไทย: กรณีศึกษา กรมส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย และ กรมสุขภาพจิต พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการความรู้ ของระบบราชการไทย คือ การสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

1.3 ด้านความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน พบว่า ทักษะของบุคลากรส่วนใหญ่เข้าใจและทราบถึงระเบียบและวิธีปฏิบัติในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบ ขอบบังคับ และคู่มือการปฏิบัติงาน และเมื่อพบข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานก็สามารถหาวิธีแก้ไขได้ทันที่ สอดคล้องกับ ปิยะฉัตร จารุธีรศักดิ์ (2561, หน้า 9) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ คือ องค์การเลือกเครื่องมือในการจัดการความรู้ได้เหมาะสมกับทักษะและความต้องการของผู้รับความรู้ และสร้างตัวชี้วัดเพื่อประเมินผล เพื่อให้ทราบสถานะของการจัดการความรู้ว่าจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา

1.4 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับการที่ผู้บริหารกระตุ้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ ผู้บริหารประกาศนโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ในการจัดการความรู้ไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินการจัดการความรู้ สอดคล้องกับจากการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ “คณะกรรมการบริหารจัดการความรู้และการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี” (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2568ค) โดยมีหน้าที่และอำนาจ ในการกำหนดทิศทาง ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี กำหนดองค์ความรู้ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2566) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิริยาภรณ์ พัฒนา (2556) ได้ศึกษาการจัดการความรู้ของกองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร

1.5 ด้านการถ่ายทอดความรู้ พบว่า บุคลากรให้ความสนใจอย่างจริงจัง เมื่อมีผู้มาสอนงาน หรือถ่ายทอดความรู้ และผู้สอนงานมีความเต็มใจที่จะถ่ายทอดความรู้อย่างเต็มความสามารถ อีกทั้ง หน่วยงานเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ บุญดี บุญญาภิ และคณะ (2547, หน้า 54 - 58) ในกระบวนการการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการความรู้ ของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีที่สร้างเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ เช่น (1) กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ แนวทาง และวิธีการ การเขียนผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ประเภทวิชาการ พร้อมทั้งได้จัดทำคู่มือสำหรับการเขียนผลงานเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ และระดับชำนาญการพิเศษ (2) กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการศึกษาต่อระดับปริญญาโทในต่างประเทศด้วยทุนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นต้น

2. การวิเคราะห์อุปสรรคในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จากการวิจัยพบว่า อุปสรรคในการจัดการความรู้ที่บุคลากรของบุคลากรสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุด 3 ประเด็นแรก ดังนี้

2.1 ประเด็นแรก “บุคลากรไม่มั่นใจว่าข้อมูลหรือประสบการณ์ใดบ้างที่สามารถเปิดเผยหรือแบ่งปันได้ เนื่องจากกังวลเรื่องชั้นความลับของทางราชการ” เห็นด้วยมากที่สุด ด้วยบริบทของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีภารกิจที่สำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และเป็นหน่วยงานกลางที่สนับสนุนการทำงานของฝ่ายบริหาร ข้อมูลจำนวนมากที่ได้รับในการปฏิบัติงานจึงเป็นข้อมูลก่อนการตัดสินใจ เช่น ร่างนโยบายสำคัญ บันทึกความเห็น รวมทั้งข้อมูลด้านความมั่นคงและด้านต่างประเทศ และข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นมีสถานะชั้นความลับ ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544) และเป็นหน่วยงานที่ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

ในการดำเนินภารกิจของนายกรัฐมนตรี ทำให้บุคลากรเกิดความระมัดระวังตัวสูง ไม่กล้าที่จะถดถอยทเรียน เพราะเกรงว่าเนื้อหาที่แบ่งปันอาจหลุดรอดไปสู่สาธารณะหรือผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงทำให้การปฏิบัติราชการ บางส่วนมีเรื่องชั้นความลับของทางราชการเข้ามาเกี่ยวข้อง อุปสรรคในการจัดการความรู้ส่วนใหญ่จึงเนื่องมาจาก บุคลากรในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ไม่มั่นใจว่าข้อมูลหรือประสบการณ์ใดที่จะสามารถเปิดเผยหรือแบ่งปัน สอดคล้องกับ Kevin C. Desouza (2003, อ้างถึงใน พิริยาภรณ์ พัฒนา, 2556, หน้า 38) อุปสรรคนี้เกิดจากการที่บุคลากร ลังเลหรือไม่เต็มใจที่จะแบ่งปันความรู้ เนื่องจากความรู้คืออำนาจและความได้เปรียบส่วนตัว

2.2 ประเด็นที่สอง อุปสรรคในการจัดการความรู้ รองลงมา คือ “หน่วยงานขาดกระบวนการส่งมอบงาน ที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นระบบเมื่อมีการเกษียณอายุหรือโยกย้าย ทำให้เทคนิคการทำงานสูญหายไป พร้อมกับตัวบุคคล” ด้วยสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานที่มีบุคลากรซึ่งมีองค์ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะของบุคลากร แต่เมื่อมีบุคลากรมีการเกษียณอายุหรือโยกย้ายไปแล้วนั้น ไม่มีกระบวนการส่งมอบงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นระบบ ทำให้เทคนิคการทำงานสูญหายไปพร้อมกับตัวบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติรัตน์ อุปลา (2568) ได้ศึกษา การจัดการความรู้ของเทศบาลนครสมุทรปราการ พบว่า ความรู้และทักษะของบุคลากรกระจายอยู่ในรูปของเอกสาร ไฟล์ส่วนบุคคล หรือ การบอกต่อ การสอนงานโดยพี่เลี้ยง (On the Job Training) ทำให้เกิดการสูญเสียความรู้เมื่อบุคลากรลาออก หรือโอนย้าย การเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง และขาดแผนพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจน

2.3 ประเด็นที่สาม “บุคลากรขาดทักษะในการเขียนหรือเรียบเรียงความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้อื่นสามารถเข้าใจและนำไปใช้ได้ง่าย” เป็นประเด็นที่มีความสอดคล้องกับประเด็นที่สองเพราะบุคลากรที่มีองค์ความรู้ ที่อยู่ในตัวบุคคล มีประสบการณ์สูงมักจะทำงานด้วยความชำนาญจนกลายเป็นความเคยชิน และขาดทักษะ ในการเขียนหรือเรียบเรียงความรู้ให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้อื่นสามารถเข้าใจและนำไปใช้ได้ง่าย สอดคล้องกับ Kevin C. Desouza (2003, อ้างถึงใน พิริยาภรณ์ พัฒนา, 2556, หน้า 38) กล่าวถึง อุปสรรคของการจัดการความรู้ เกิดจากความรู้อันเป็นยากต่อการรวบรวมและจัดหมวดหมู่ โดยเฉพาะความรู้ที่ฝังลึกหรือ Tacit Knowledge

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ควรมีส่งเสริมในด้านการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ โดยการสร้างแรงจูงใจและตัวชี้วัด เพื่อให้การจัดการความรู้เป็นส่วนหนึ่งของงานประจำ ไม่ใช่ “ภาระงานเพิ่ม” เช่น การกำหนดตัวชี้วัด โดยให้แต่ละ สำนัก/กอง ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันอย่างน้อย 2 กิจกรรม ต่อปีงบประมาณ

2. จากการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ “คณะกรรมการบริหารจัดการความรู้และการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี” ควรสนับสนุนให้มี “คณะทำงาน” ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละ สำนัก/กอง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการความรู้ได้อย่างสม่ำเสมอ และมีการจัดการองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสำนัก/กอง

3. การจัดการความรู้ ควรมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สำหรับการจัดเก็บข้อมูล โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดเก็บองค์ความรู้จากเอกสารทั่วไปที่สามารถแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันได้ให้เข้าสู่ระบบคลาวด์ (Cloud) ที่มีความเป็นเอกภาพและรวมศูนย์ เพื่อให้ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันและเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศให้มีความสะดวก รวดเร็ว

4. ถอดบทเรียนภายหลังจากการปฏิบัติงาน หรือภายหลังจากดำเนินการภารกิจสำคัญเสร็จสิ้น เพื่อการทบทวนการปฏิบัติงาน สรุปการปฏิบัติงาน รวมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานในครั้งถัดไป

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ เพื่อหาแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ของบุคลากรสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เนื่องจากการจัดการความรู้ยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนแบบเป็นทางการ ซึ่งหากมีรูปแบบจะทำให้การจัดการความรู้เป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับบริบทขององค์การ

เอกสารอ้างอิง

- เจษณี บุตรดำ. (2567). ตำราเรียน หลักการจัดการเรียนรู้ (Principles of knowledge management) HRD 2144. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลิมพล ศรีหงษ์. (2568). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิเคราะห์เบี่ยงวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.
- บุญดี บุญญาภิกิจ และคณะ. (2547). การจัดการความรู้...จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- ปิยรัตน์ กาญจนจิตรา. (2550). การจัดการความรู้ในระบบราชการไทย กรณีศึกษา กรมส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย และกรมสุขภาพจิต. คุชฎินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยะฉัตร จารุธีรสานต์. (2561). ตำราเรียน การจัดการความรู้ MGT 3401 (GM322) (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พริยาภรณ์ พัฒนา. (2556). การจัดการความรู้ของกองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2544). ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2566). แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2566 – 2570). ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2568, จาก <https://spm.thaigov.go.th/web-upload/migrated/spm-thaigov/DRAWER003/GENERAL/DATA0002/00002009.pdf>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2568ก). ข้อมูลสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2568, จาก <https://spm.thaigov.go.th/th>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2568ข). แผนปฏิบัติราชการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2569, จาก <https://spm.thaigov.go.th/web-upload/migrated/spm-thaigov/DRAWER003/GENERAL/DATA0002/00002384.pdf>
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2568ค). องค์ความรู้ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2569, จาก <https://spm.thaigov.go.th/th/knowledge/knowledge-02>.
- สุดารัตน์ อุปลา. (2568). การจัดการความรู้ของเทศบาลนครสมุทรปราการ. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.